

SESSION 2017

CAPES
CONCOURS EXTERNE

SECTION : LANGUES RÉGIONALES

CATALAN

COMPOSITION ET TRADUCTION

Durée : 5 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Dans le cas où un(e) candidat(e) repère ce qui lui semble être une erreur d'énoncé, il (elle) le signale très lisiblement sur sa copie, propose la correction et poursuit l'épreuve en conséquence.

De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, il vous est demandé de la (ou les) mentionner explicitement.

NB : La copie que vous rendrez ne devra, conformément au principe d'anonymat, comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé comporte notamment la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours

E	B	E
---	---	---

Section/option

0	4	4	2	E
---	---	---	---	---

Epreuve

1	0	1
---	---	---

Matière

7	4	1	4
---	---	---	---

COMPOSITION

Basant-vos en els quatre documents següents, mostreu l'originalitat de les visions poètiques del món de Josep Sebastià Pons i Jordi Pere Cerdà.

DOCUMENT N° 1 : Josep Sebastià PONS, *Canta Perdiu*.

VALL CLOSA

A la vall closa del poeta,
de matinada hi canta el vent,
i entre les pedres, la fonteta,
amb un delit inconscient.

Allà, quin bàlsam porta l'hora!
El sol n'és l'hoste benvolgut,
oh, soledat inspiradora,
on mou la pluja un cant perdut!

Nostra finestra és blaupintada.
A estones brilla un mirallet
de fusta antiga i ben daurada
en la blancor de la paret.

I vas torcint emmirallada,
sobre el teu front, l'aire senzill,
ta cabellera humitejada,
i espessa com un camp de mill,

mentre la pluja al lluny remulla
la grogor fina d'un teulat,
i murmureja tota fulla,
inspiradora soledat.

EL REI DE VEDRINYANS

El rei de Vedrinyans
és rei de sa pobresa;
la reina, al seu costat,
tremola com la branca
que penja del pollanc.

Llaura terra cerdana.
El capot trossejat
d'un estol de pedaços,
el fa assemblar a la plana
amb sos quadrats de blat.

I la reina cabdella,
en el llumet del foc,
les madeixes burelles
d'un petit escamot
que a l'establia bela.

El seu fill és carter
dins París, la gran vila;
no trepitja els llaurats
on sangueja l'argila
que es pasta com el blat.

No té el seu cos blegat
a seguir al pas l'arada,
fusta de pi als esclops
i el ceptre d'agullada
empunyat per la mà.

El rei de Vedrinyans
és rei de sa pobresa;
la reina, tremolant,
sembla una branca seca
que penja del pollanc.

Carta a J. S. Pons

Salutation paysanne, de C. F. Ramuz, m'ha fet pensar sovint en les nostres converses, Josep Sebastià Pons. Recordeu? Fou a Illa, un bon dia d'agost. Els plàtans de l'estació retallaven les seves branques alteroses i fines damunt el cel rosat de l'alba ja desclosa. Els meus ulls eren plens de la beutat del vostre país canigonenc. En les meves orelles sonaven encara les paraules saboroses i manyagues de la vostra gent. Camins de la muntanya, corriols enxiuïts per un doble rengle de noguers, i les fonts que heu cantat en versos fets d'aigua i de llum, començaren d'esdevenir, tot just entrevistats, record que s'esmuny. I fou aleshores quan, amb l'adéu, em repetíeu la vostra fidelitat al Rosselló i aquella mena de particularisme literari que en deriva.

El pròleg de *Salutation paysanne* (gairebé un terç del llibre de Ramuz) explica un drama que us amenaçava a vos també, Josep Sebastià Pons. Les fronteres, quan parteixen territoris d'una mateixa llengua, són prou fortes per a crear diferències lingüístiques i per a desfer la solidaritat d'una cultura. [...]

Avui més que mai és difícil de parlar-nos a través de la frontera. Tan minsa com és! Del cim del Puig Neulós, ¿no heu vist quin paradís estrenyien Cap de Creus i l'Albera? I jo que he parlat amb els camperols i els mariners del Rosselló sé que si féssim caure la crosta que enlletgeix, diversa a cada banda de la frontera, el nostre llenguatge parlat, no gosàriem referir-nos al «vostre» català i al «nostre» català, així com Ramuz es refereix a l'un i l'altre francès.

¿Us plau de defugir els barcelonismes? I bé, això no us allunya de nosaltres. ¿Ens aporteu el tresor dialectal del Rosselló, el lèxic tendre i acolorit que potser el nostre destí divers ha preservat de les pitjors malures? Benhaja! La vostra prosa és igual a Font Romeu i a Barcelona, i si allà commovíeu, amb un discurs generós, aquells per als quals Mistral escrivia, «pastors i gent del mas», els lectors del nostre diari es lliuren, sense esforç, a l'encís de les vostres imatges rosselloneses. No us demanem res més.

Res més sinó la continuïtat de l'esforç. De totes les beutats que el Rosselló pot oferir-nos, cap de tan agradosa com la fruita boscana de la vostra poesia. Som massa lluny els uns dels altres, sabeu? [...]

11 de desembre de 1929

DOCUMENT N° 4 : Pere VERDAGUER, «Introducció», in Jordi Pere Cerdà, *Obra poètica*.

En l'actitud de Cerdà hi ha una evidència: el poeta elabora la poesia per la part de dintre. Només així es pot explicar el seu aspecte barroc com la vida. Així no hi ha cap contradicció entre el seu respecte per l'objecte del poema, respecte que podria passar per timiditat, i l'atreviment en la plasmació poètica. Cerdà no surt mai del motiu del poema, cosa que podria permetre-li un cop d'ull desimbolt: la poesia més atrevida i més autèntica, la fa sempre de cara a l'objecte, sense girar-s'hi d'esquena.

El partit pres d'interioritat justifica l'absència de trucs, d'artificis, de propòsits. Si en *La guatlilla i la garba* s'observa un desig de rima i regularitat versificadora — tolerant i elàstica, però —, en la poesia posterior va rebutjant el procediment, i cada poema busca la seva forma pròpia, sovint polípode, com la realitat [...]

La interioritat també té un reflex en el pla de la llengua. Independentment de les infinites lectures, el poeta ha pretès d'anar elaborant el propi llenguatge poètic, que, per les raons de fidelitat i d'arrelament que hem dit, havia de prendre per base la llengua del poble i de la contrada on vivia. I aquest principi, Cerdà l'ha aplicat més radicalment que Pons, el qual només insistia per salvar de l'oblit una sèrie de paraules rosselloneses d'un català més castís.

TRADUCTION

A – Traduction en catalan :

Les mots dormaient.

Ils s'étaient posés sur les branches des arbres et ne bougeaient plus. Nous marchions doucement sur le sable pour ne pas les réveiller. Bêtement, je tendais l'oreille : j'aurais tant voulu surprendre leurs rêves. J'aimerais tellement savoir ce qui se passe dans la tête des mots. Bien sûr, je n'entendais rien. Rien que le grondement sourd du ressac, là-bas, derrière la colline. Et un vent léger. Peut-être seulement le souffle de la planète Terre avançant dans la nuit.

Nous approchions d'un bâtiment qu'éclairait mal une croix rouge tremblotante.

– Voici l'hôpital murmura Monsieur Henri.

Je frissonnai.

L'hôpital ? Un hôpital pour les mots ? Je n'arrivais pas à y croire.

Éric ORSENNA, *La grammaire est une chanson douce* (2001)

B – Traduction en français :

Va ser allí, a la consulta del metge, on vaig veure per primera vegada la Sofia Duran. De cara afilada i amb algunes arrugues, amb els cabells foscots, molt prima, no resultava ni particularment bonica ni lletja, però, vestida amb sobrietat, hi havia en el seu aspecte alguna cosa que em feia pensar en una mena de sacerdotessa grega, algú que podia imaginar vivint només en un pla transcendent, tràgic. Aquesta solemnitat es trencà quan em saludà i encetà una insípida conversa amb mi sobre qüestions que ara ja no puc recordar gaire bé i quan una estona més tard es concentrà en una de les revistes de divulgació mèdica que hi havia a la sala d'espera. Era evident que algú com jo, un home massa jove, escardalenc, que parlava apressadament i amb una veu molt fluixa, no podia mantenir el seu interès. En canvi, jo li vaig descobrir un detall que em va sacsejar, que ni el pas del temps ha pogut esborrar. La Sofia duia una mitja entregirada, mal posada. Això, que pot semblar una banalitat, a mi em va provocar una sensació desconcertant, una estranyesa que ni tan sols avui, setze anys després, he pogut oblidar. Aquest element, la mitja entregirada, creava una distorsió en la primera imatge de fortalesa que m'havia fet de la dona.

Era un mal averany, potser un senyal d'abandonament, de descontrol. Que la Sofia dugués la mitja mal posada tenia a veure no només amb el seu abillament, em vaig dir, sinó també amb alguna cosa molt més profunda.

Jaume BENAVENTE, *Nocturn de Portbou* (2014)

Réflexion en français : Connaissances linguistiques et culturelles

1. Parmi les temps du passé employés dans le texte B, un seul n'a pas d'équivalent exact en français, ni du point de vue de sa morphologie, ni du point de vue de son emploi. Quel est-il ? Comment est-il formé ? Quels temps peuvent-ils être proposés comme équivalents en français ? Expliquer la nuance de l'emploi de ces temps dans la traduction en français.

2. Dans le texte A en français, plusieurs mots portent un accent circonflexe. En vous appuyant sur chacun de ces mots, et en faisant aussi référence à l'orthographe du catalan, expliquez les deux fonctions principales en présence de l'accent circonflexe en français.